מהדורה למורה – סרטון: עידן הנאורות

- מטרה: צפייה פעילה בסרטון על "עידן הנאורות": שאלות לפני, במהלך ואחרי הצפייה.
- זמן מומלץ: 30 דקות
- מסלול: רגיל · חט"ב · תיכון
- הפעילות באתר: https://historia-et-hachadasha.sites.tab.bot/video-neorut.html

הנחיות להפעלה

- הקרינו את הסרטון/ים מעמוד הסרטון באתר. עצרו אחרי כל קטע לשאלות "במהלך הצפייה".
- לוודא: שנת פרסום 'מסה על הסובלנות' של וולטר – 1763
- לוודא: 'שתי מסות על הממשל' של לוק – 1689 (שנת ההדפסה; על השער 1690)

מפתח תשובות

לפני הצפייה

#	תשובה
1	תשובה אישית (מעוררת ידע קודם).
2	ד – היכולת האנושית לחשוב, לשפוט ולהסיק מסקנות באופן הגיוני – בסיס הידע לפי הנאורות.
3	ג – זכויות שיש לכל אדם מעצם היותו אדם, כמו הזכות לחיים, לחירות ולרכוש.

במהלך הצפייה

#	תשובה
1	תשובות לפי הסרטון. אפשר להיעזר בעמוד היחידה – דמויות: ג'ון לוק, מונטסקייה, וולטר; מושגים: תבונה (רציונליזם), זכויות טבעיות, אמנה חברתית.
2	תשובות לפי הסרטון. אפשר להיעזר בעמוד היחידה – דמויות: ג'ון לוק, מונטסקייה, וולטר; מושגים: תבונה (רציונליזם), זכויות טבעיות, אמנה חברתית.

אחרי הצפייה

#	תשובה
1	תשובה אישית; לבדוק: רעיון מהסרטון + קשר נכון לחיינו היום.

נכון או לא נכון

#	תשובה
1	נכון
2	נכון
3	נכון
4	לא נכון – השנה הנכונה: 1687
5	לא נכון – השנה הנכונה: 1789

סיבה ותוצאה

#	תשובה
1	ג – הוגי הנאורות ניסו להחיל את התבונה גם על החברה, על המשפט ועל השלטון
2	א – ערעור על הלגיטימיות של המלוכה האבסולוטית והשראה למהפכות באמריקה ובצרפת
3	ב – היווצרות דעת קהל משכילה שדנה בשלטון, בדת ובמדע
4	ד – פתיחת הדיון על שוויון זכויות למיעוטים, ובהם היהודים (האמנציפציה)

שאלה לשיח ולכתיבה

#	תשובה
—	תשובה אישית: רעיון מרכזי ברור, נימוק/דוגמה, משפטים שלמים

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

סרטון: עידן הנאורות – דף תרגול

צפו בסרטון בעמוד "עידן הנאורות – סרטון ושאלות" באתר וענו על השאלות לפי הסדר.

חלק א' – לפני הצפייה

1. מה עולה בדעתכם כשאתם שומעים את המילה 'נאורות'? רשמו שתי מילים.

2. מה פירוש המושג "תבונה (רציונליזם)"?

א. הרעיון שהשלטון נוצר מהסכמה בין בני האדם, ולכן הוא מחויב לטובת הציבור.

ב. זכויות שיש לכל אדם מעצם היותו אדם, כמו הזכות לחיים, לחירות ולרכוש.

ג. העיקרון שהסמכות העליונה במדינה שייכת לעם ולא למלך.

ד. היכולת האנושית לחשוב, לשפוט ולהסיק מסקנות באופן הגיוני – בסיס הידע לפי הנאורות.

3. מה פירוש המושג "זכויות טבעיות"?

א. הרעיון שהשלטון נוצר מהסכמה בין בני האדם, ולכן הוא מחויב לטובת הציבור.

ב. נכונות לאפשר לבני דתות ואמונות שונות לחיות לפי דרכם בלי רדיפה.

ג. זכויות שיש לכל אדם מעצם היותו אדם, כמו הזכות לחיים, לחירות ולרכוש.

ד. חלוקת השלטון לשלוש רשויות – מחוקקת, מבצעת ושופטת – המגבילות זו את זו.

חלק ב' – במהלך הצפייה

1. רשמו שני הוגים שמוזכרים ואת הרעיון המרכזי של כל אחד.

2. אילו אמצעים שימשו להפצת רעיונות הנאורות?

חלק ג' – אחרי הצפייה

1. בחרו רעיון אחד מהנאורות והסבירו כיצד הוא משפיע על חיינו היום.

חלק ד' – נכון או לא נכון

סמנו נכון או לא נכון לפי מה שלמדתם.

#	משפט	נכון	לא נכון
1	לכל אדם יש זכויות: לחיות, להיות חופשי ולהחזיק רכוש.	○	○
2	צריך לחלק את השלטון לשלוש רשויות.	○	○
3	השלטון צריך לשמור על הזכויות של האזרחים.	○	○
4	בשנת 1751: ניוטון מפרסם את ספרו על חוקי התנועה והכבידה.	○	○
5	בשנת 1687: ההכרזה על זכויות האדם והאזרח בצרפת.	○	○

חלק ה' – סיבה ותוצאה

התאימו לכל סיבה את התוצאה.

#		אות	
1	המהפכה המדעית הראתה שאפשר לגלות חוקים בטבע באמצעות תבונה וניסוי	____	א. ערעור על הלגיטימיות של המלוכה האבסולוטית והשראה למהפכות באמריקה ובצרפת
2	רעיון הזכויות הטבעיות וריבונות העם	____	ב. היווצרות דעת קהל משכילה שדנה בשלטון, בדת ובמדע
3	הפצת רעיונות בספרים, בעיתונים ובסלונים	____	ג. הוגי הנאורות ניסו להחיל את התבונה גם על החברה, על המשפט ועל השלטון

#		אות	
4	הדרישה לסובלנות דתית ולשוויון	____	ד. פתיחת הדיון על שוויון זכויות למיעוטים, ובהם היהודים (האמנציפציה)

חלק ו' – שאלה לשיח ולכתיבה

קאנט כתב 'העזו לדעת'. באילו מצבים בחיים שלכם קל יותר לתת לאחרים לחשוב במקומכם, ומה נדרש כדי לחשוב באופן עצמאי?

- כתבו את עמדתכם.
- נמקו בעזרת דוגמה מהסרטון או מהיחידה.

כרטיס יציאה

דבר אחד חדש שלמדתי מהסרטון:

שאלה שהייתי רוצה לשאול:

דרגו את הסרטון: ☆ ☆ ☆ ☆ ☆